

אוניברסיטת בר אילן

**תרומת מקצוע האם ורמת אוריינות הבית להתפתחות ניצני הכתיבה של הילד:
השוואה בין אימהות מרפאות בעיסוק לילדים לבין אימהות ממקצועות אחרים**

אביה בן צבי

עבודה זו מוגשת כחלק מהדרישות לשם קבלת תואר מוסמך בבית הספר לחינוך
של אוניברסיטת בר-אילן

תשפ"א

רמת גן

תקציר

במחקר זה בחנו את התרומה של מקצוע האם ושל רמת אוריינות הבית להתפתחות מדדים בסיסיים של ניצני אוריינות הילד (מודעות פונולוגית, הכרת שמות אותיות וקשר אות-צליל) ושל ניצני הכתיבה שלו (כתיבת אותיות וכתיבת זוגות מילים). ניצני אוריינות הילד בגיל הגן כולל ניצני הכתיבה נחשבים למבשרי הקריאה והכתיבה הפורמליות הנרכשות מאוחר יותר בגיל בית הספר. להשכלת האם ולמקצועה יכולה להיות השפעה חיובית משמעותית על ההישגים של ילדיה החל מגיל צעיר, כולל אלה בתחום ניצני האוריינות. חלק מרכזי בעבודת מרפאים בעיסוק בגיל הרך כולל טיפול בילדי גן, וחלקו קשור ישירות לאבחון וטיפול בניצני כתיבה. בנוסף, סביבת אוריינות הבית מהווה מרכיב חשוב בהתפתחות ניצני האוריינות והכתיבה של הילד. סביבה עשירה בכלים אורייניים ובפעילויות מתאימות מנבאת יכולות אורייניות גבוהות. מטרת מחקר זה הייתה לבחון, האם קיימים הבדלים ברמת אוריינות הבית ורמת ניצני האוריינות של ילדים לאימהות מרפאות בעיסוק לעומת אלה שאימהותיהן משכילות, אך עוסקות במקצוע שאינו טיפולי-חינוכי. בנוסף, בדקנו את תרומת מקצוע האם ורמת אוריינות הבית לרמת ניצני האוריינות של הילדים. במחקר השתתפו 60 ילדי גן בגילאי 60-72 חודשים ואימהותיהם. כל האימהות היו בעלות השכלה אקדמית; מחציתן היו מרפאות בעיסוק, שעבדו עם ילדים בגיל הגן ומחציתן בעלות מקצוע אקדמי אחר שאינו טיפולי-חינוכי. תוצאות המחקר הראו שרמת אוריינות הבית, רמת ניצני האוריינות הבסיסיים וניצני הכתיבה של הילדים לאימהות מרפאות בעיסוק הינן גבוהות באופן מובהק מאלו של הילדים לאימהות ממקצועות אחרים. ניתוח רגרסיה הראה שלמקצוע האם תרומה מובהקת לניצני האוריינות והכתיבה של הילד בעוד שרמת אוריינות הבית לא תרמה להם כלל. המחקר מצביע על ההשפעה החשובה של הידע המקצועי של האם המרפאה בעיסוק על אוריינות הילד מעבר להשכלתה האקדמית, ובנוסף על הצורך להדריך הורים שאינם במקצוע זה לגבי חשיבות הטיפול האורייני בגיל הגן.

מילות מפתח: מקצוע האם, ניצני אוריינות, ניצני כתיבה, אוריינות הבית, ריפוי בעיסוק